

Mednarodni znanstveni sestanek "Ptuj v rimskem cesarstvu, mitraizem in njegova doba".

©Mojca Vomer Gojkovič in Nataša Kolar
Pokrajinski muzej Ptuj

Preteklo leto smo prosljavljali na Ptuj dve pomembni zgodovinski obletnici, 1930-letnico prve omembe Petovione v pisnih virih ter 100-letnico odkritja I. mitreja na Hajdini in postavitve zaščitne stavbe nad njim.

V njuno počastitev smo pripravili v Pokrajinskem muzeju Ptuj s sodelovanjem Mestne občine Ptuj, Oddelka za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Oddelka za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Restavratorskega centra Republike Slovenije in Avstrijskega inštituta za vzhodno in jugovzhodno Evropo, izpostava Ljubljana, od 11. do 15. oktobra 1999 mednarodno znanstveno srečanje Ptuj v rimskem cesarstvu, Mitraizem in njegova doba, katerega pokrovitelj je bil predsednik države g. Milan Kučan. Med petdnevnim znanstvenim srečanjem, ki je bilo razdeljeno na pet sklopov, je bila celodnevna strokovna ekskurzija. V ostalih štirih dnevih smo se udeleženci posvečali štirim temam:

1. Povezava Petovione s sosodnjimi mesti v 1. stoletju
2. Mitreji in središča mitraizma
3. Vloga mitraizma in drugih religij v družbenem življenju rimskega cesarstva
4. Problemi ohranjanja in zaščite mitrejev

Častni odbor mednarodnega znanstvenega srečanja Ptuj v rimskem cesarstvu, Mitraizem in njegova doba so sestavljali predsednik države g. Milan Kučan, univ. prof. dr. Jože Kastelic, podpredsednik državnega zbora, župan Mestne občine Ptuj g. Miroslav Luci, minister za kulturo g. Jožef Školč in minister za znanost in tehnologijo dr. Lojze Marinček. Organizacijski odbor smo sestavljali Mojca Vomer Gojkovič, univ. dipl. arheol., višja kustodinja arheologinja, Pokrajinski muzej Ptuj, Nataša Kolar, prof., zgod., višja kustodinja za zgodovino, Pokrajinski muzej Ptuj, Ivan Vidovič, univ. dipl. oec., Mestna občina Ptuj, univ. prof. dr. Božidar Slapšak, Oddelek za arheologijo Filozofske Fakultete Univerze v Ljubljani, univ. prof. dr. Rajko Bratož, Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, dr. Josip Korošec, Restavratorski center republike Slovenije, Ljubljana, dr. Miroslav Polzer, Avstrijski inštitut za vzhodno in jugovzhodno Evropo, izpostava Ljubljana. Mednarodno

znanstveno srečanje Ptuj v rimskem cesarstvu, Mitraizem in njegova doba so denarno podprli: Mestna občina Ptuj, Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za znanost in tehnologijo, Avstrijski inštitut za zhodno in jugovzhodno Evropo, izpostava Ljubljana (referente iz Avstrije).

Mednarodno znanstveno srečanje je potekalo v viteški dvorani ptujskega gradu. Svečano smo ga odprli v ponedeljek, 11. oktobra 1999, ob 10. uri, ko smo pozdravili udeležence in poslušalce direktorica Pokrajinskega muzeja Ptuj dr. Marjeta Ciglencečki, podpredsednik državnega zbora, župan mestne občine Ptuj g. Miroslav Luci in predsednica organizacijskega odbora Mojca Vomer Gojkovič.

Na mednarodnem znanstvenem srečanju Ptuj v rimskem cesarstvu, Mitraizem in njegova doba smo predstavili v okviru štirih tem svoje prispevke od trinšestdesetih (63) prijavljenih predavateljev enainpetdeset (51), od tega osemindvajset (28) domačih in triindvajset (23) tujih referentov. Ob prijavi smo udeleženci dobili nahrbtnike (izdelki Zavoda za varstvo in usposabljanje dr. Marijana Borštnarja, Dornava), v katerih je bilo delovno gradivo, muzejske publikacije in spominki.

Uvodno predavanje je imel univ. prof. dr. Božidar Slapšak, OZA FF Univerze v Ljubljani, ki je govoril o Petovioni kot nadregionalnem centru, Trajanov čas pa je predstavil univ. prof. dr. Hartmut Wolff, Universität Passau, Lehrstuhl für alte Geschichte. Sledilo je sedem predavanj, ki so obravnavala temo 1, Povezave Petovione s sosodnjimi mesti v 1. stoletju, predstavljala sta jo še dva plakata.

Tema drugega in delno tretjega dne je bila Mitreji in središča mitraizma. Uvodno predavanje z naslovom Mitraizem v rimskem mnogoboštvu je imel univ. prof. dr. John Scheid, École Pratique des Hautes Études (Section des Sciences religieuses) Sorbone, Paris. O tej problematiki je govorilo še dvajset referentov, predstavljena je bila tudi s plakatom.

Tretja tema, Vloga mitraizma in drugih religij v družbenem življenju rimskega cesarstva, je bila razdeljena na sredo popoldan in petek dopoldan. Glavno predavanje je

imel univ. prof. dr. Rajko Bratož, OzZ FF Univerze v Ljubljani, govoril je o verskih razmerah v Petovionu v 2. polovici 3. stoletja v luči poročil škofa Viktorina. Govorilo je deset referentov, predstavljen pa je bil še plakat in knjiga s prevodi ohranjenih del Viktorina Ptujkega, avtorja mag. Mirana Špeliča.

Uvodno predavanje zadnje teme, Problemi ohranjanja in zaščite spomenikov, je imel dr. Josip Korošec, Restavratorski center RS Ljubljana, podal je oceno stanja mitrejev v slovenskem prostoru. Sledilo je še pet referentov in predstavitev plakata.

V četrtek, 14. oktobra 1999, smo pripravili strokovno ekskurzijo, ki smo jo začeli z ogledom III. mitreja na Zgornjem Bregu ter nadaljevali z ogledom I. mitreja na Spodnji Hajdini. Predstavil ju je Brane Lamut, višji kustos Pokrajinskega muzeja Ptuj. Pot nas je vodila na Šmartno na Pohorju, kjer nas je seznanil z v župnijsko cerkev sv. Martina vzdanimi rimskimi spomeniki iz pohorskega marmorja doc. dr. Bojan Djurić, OzA FF Univerze v Ljubljani. Predstavil je tudi pohorske kamnolome. Tu je imel referat o rimskih marmornih objektih ob jantarski poti univ. prof. dipl. ing. dr. Harald Müller, Institut für angewandte Geologie, Universität für Bodenkultur, Wien. S Šmartnega na Pohorju smo nadaljevali pot pod vodstvom dr. B. Djurića do kamnoloma Kresnik s preloma 19. v 20. stoletje, kjer smo lahko dobili vtis, kako so nekoč izgledali pohorski kamnolomi. Od tam nas je peljala pot v Črešnjevec, kjer smo videli nedokončane rimske marmorne spomenike, vzdane v župnijsko cerkev. Ti dokazujejo rimske klesarske delavnice v bližini. Nato smo se peljali v šempetrsko rimsko nekropolo in v Pokrajinski muzej Celje; oboje nam je predstavila višja kustodinja arheologinja celjskega muzeja ga. Irena Lazar. Iz Celja smo se odpeljali na Ptujsko Goro, kjer smo si pod vodstvom dr. Marjete Ciglencečki ogledali gotško cerkev. Strokovno ekskurzijo smo zaključili na skupni večerji v Selah pod Ptujsko goro.

Na strokovni ekskurziji nas je spremljal tudi novinar TVS g. Jadran Sterle s snemalcem. Pripravili smo posebno oddajo o mednarodnem srečanju, ki je bila na sporedu na TV Slovenija 1 v oddaji Dosežki junija 2000.

Ob mednarodnem znanstvenem srečanju Ptuj v rimskem cesarstvu, Mitraizem in njegova doba so potekale tudi spremne prireditve.

V ponedeljek, 11. oktobra 1999, zvečer je bil v viteški dvorani ptujkega gradu koncert ansambla Kurja koža; predstavili so glasbo na kopiji neandertalske piščali, na haloških žveglah, na trstenkah in drugih ljudskih glasbilih. Koncert je denarno podprla Občina Markovci. Pred koncertom je bil sprejem pri županu Mestne občine Ptuj g. Miroslavu Luciju.

Sprejem pri županu občine Hajdina g. Radoslavu Simoniču pa je med udeleženci srečanja vzbudil precejšnje občudovanje. Občina Hajdina je povabila udeležence srečanja in prebivalce domače in sosednjih občin na odprtje prenovljenega I. mitreja na Spodnji Hajdini, ki je bilo v torek, 12. oktobra 1999, ob 19. uri. Ob soju bakel se je slovesnosti udeležilo okoli tisoč (1000) obiskovalcev. Po kulturnem programu, ki so ga izvajali ljudske pevke Gmajnarice iz Hajdoš, pevski kvarteta 2+2 iz Draženc in osnovnošolka Ula Šegula, je imel slavnostni nagovor župan Občine Hajdina g. Radoslav Simonič, o obnovi mitreja pa je govoril dr. Josip Korošec. Častni član odbora univ. prof. dr. Jože Kastelic je seznanil navzoče z vlogo rimske Petovione ter s pomembnostmi naših spomenikov, nato pa svečano odprl obnovljeni I. mitrej na Spodnji Hajdini. Sestavni del programa je bil tudi prikaz jedi in pijač. V posebej za to priložnost postavljenem šotoru so pripravile članice Društva žena in deklet iz občine Hajdina okusne jedi in pijače iz rimskih časov, Društvo žena iz Hajdoš je ponudilo jedi in pijače izpred sto let, Društvo gospodinj iz Draženc pa je poskrbelo za okusne domače jedi in pijačo današnjih dni. Pri organizaciji prireditve na Hajdini sva sodelovali z nasveti predsednica organizacijskega odbora mednarodnega znanstvenega srečanja Ptuj v rimskem cesarstvu, Mitraizem in njegova doba Mojca Vomer Gojkovič in članica organizacijskega odbora Nataša Kolar.

V torek, 12. oktobra 1999, je delovala v romanskem palaciju ptujkega gradu tudi pošta. Izšla je namreč priložnostna kuverta s fotografijo Mitra z bikom iz I. mitreja na Spodnji Hajdini in z žigom prvega dne, v

katerem je upodobljen cesar Vespazijan. V torek smo si udeleženci ogledali še mestne znamenitosti, v sredo, 13. oktobra, pa lapidarij Pokrajinskega muzeja Ptuj in v njem novo postavitev V. mitreja iz Rabelčje vasi na Ptuj.

Mednarodno znanstveno srečanje smo zaključili v petek, 15. oktobra 1999. V imenu organizatorjev sva se udeležencem zahvalili za predstavljene referate in nova spoznanja Mojca Vomer Gojkovič in Nataša Kolar, v imenu referentov pa dr. Gerhard Bauchhenß, Reinisches Landesmuseum, Bonn.

Mednarodno znanstveno srečanje Ptuj v rimskem cesarstvu, Mitraizem in njegova doba je imelo velik odmev tako v širši, kot tudi strokovni, javnosti, saj so se avtorji dotaknili mnogih zanimivih tem v referatih, tiskanih v posebnem zborniku, ki bo izšel v prihodnjem letu.